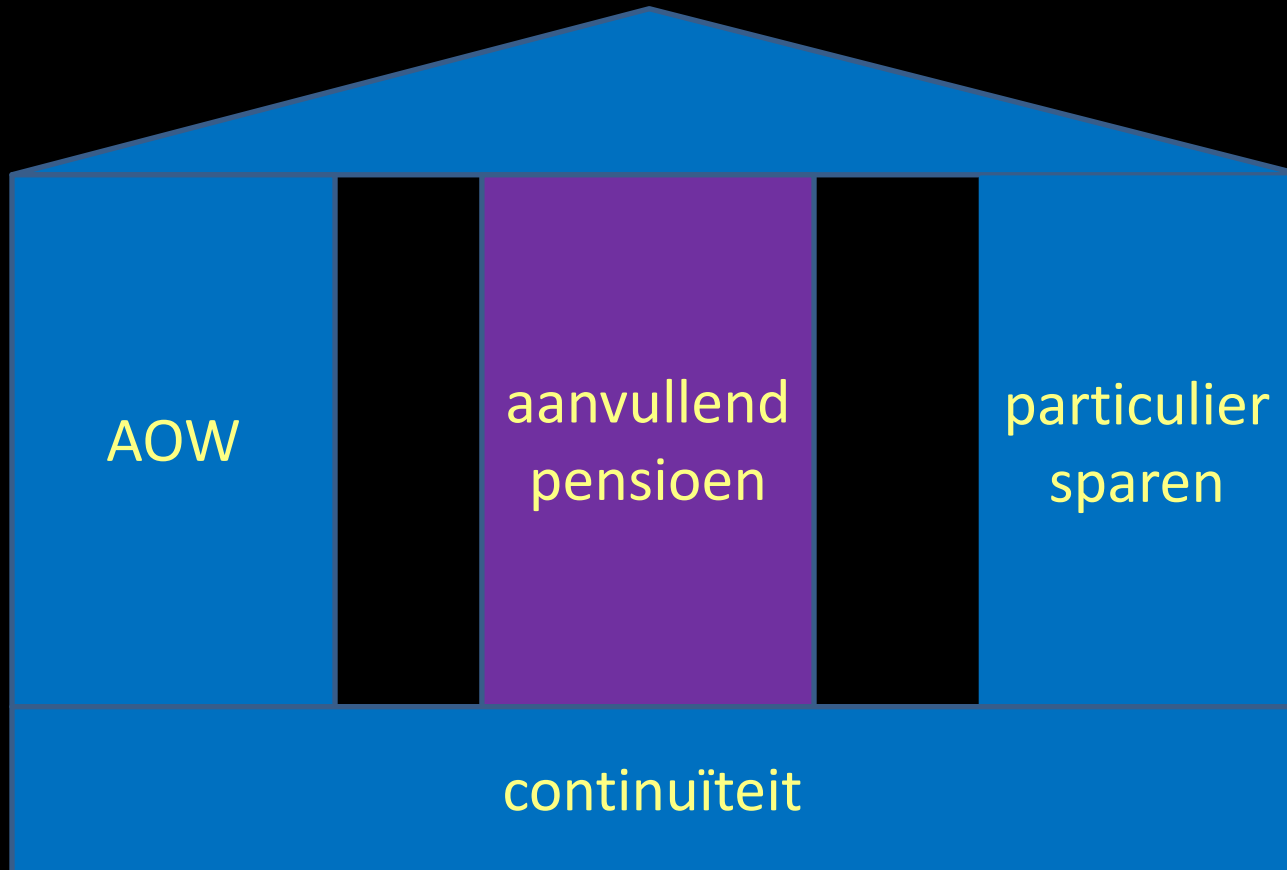

Het unieke Nederlandse
pensioenstelsel:
onhoudbaar of onverwoestbaar?

Rob de Brouwer

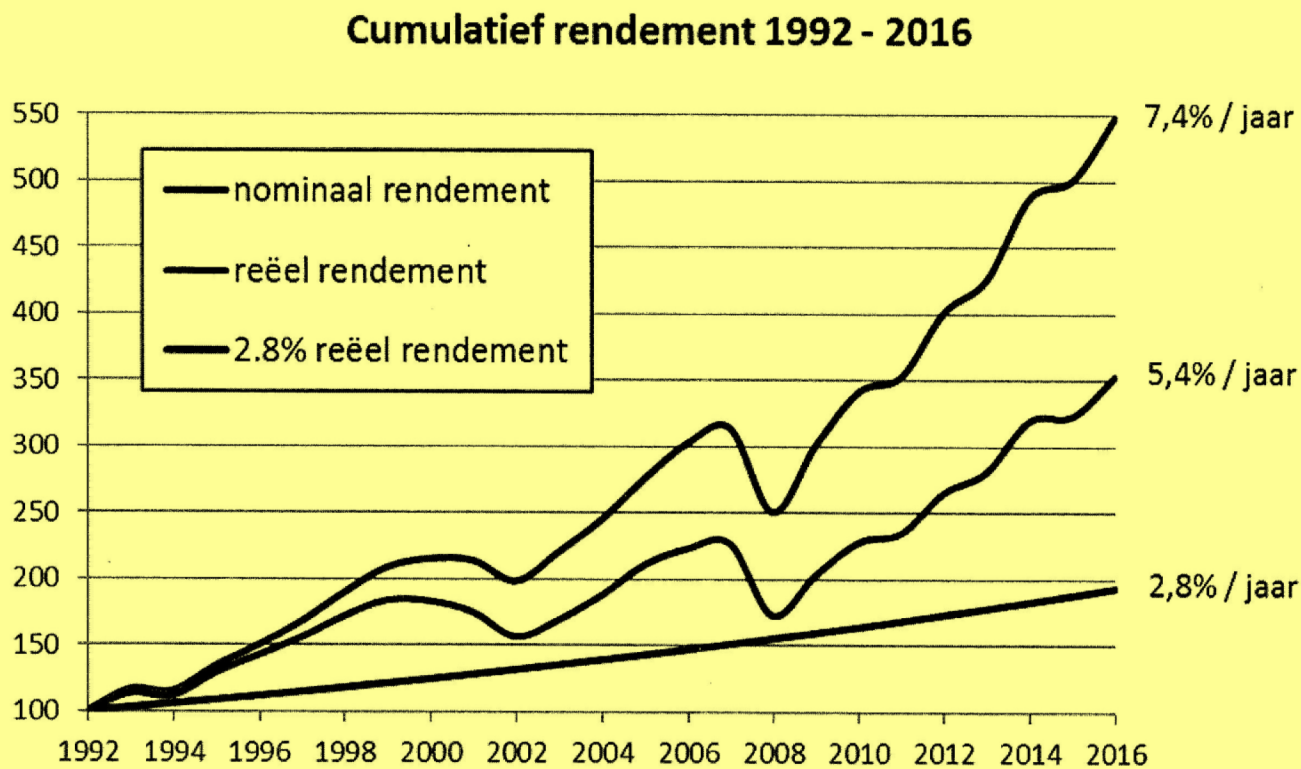
Drie pijlers

Aanvullend pensioen: de essentie

- Uw werkgever draagt premie af en belast een deel daarvan door naar u
- De premie wordt berekend vanuit een verwacht beleggingsrendement
- Als over die premie een rendement is gemaakt dat tenminste gelijk is aan het ingebouwde verwachte beleggingsrendement
- Dan kan uw vaste uitkering worden betaald
- Het overrendement kan dan worden gebruikt om uw pensioen te indexeren

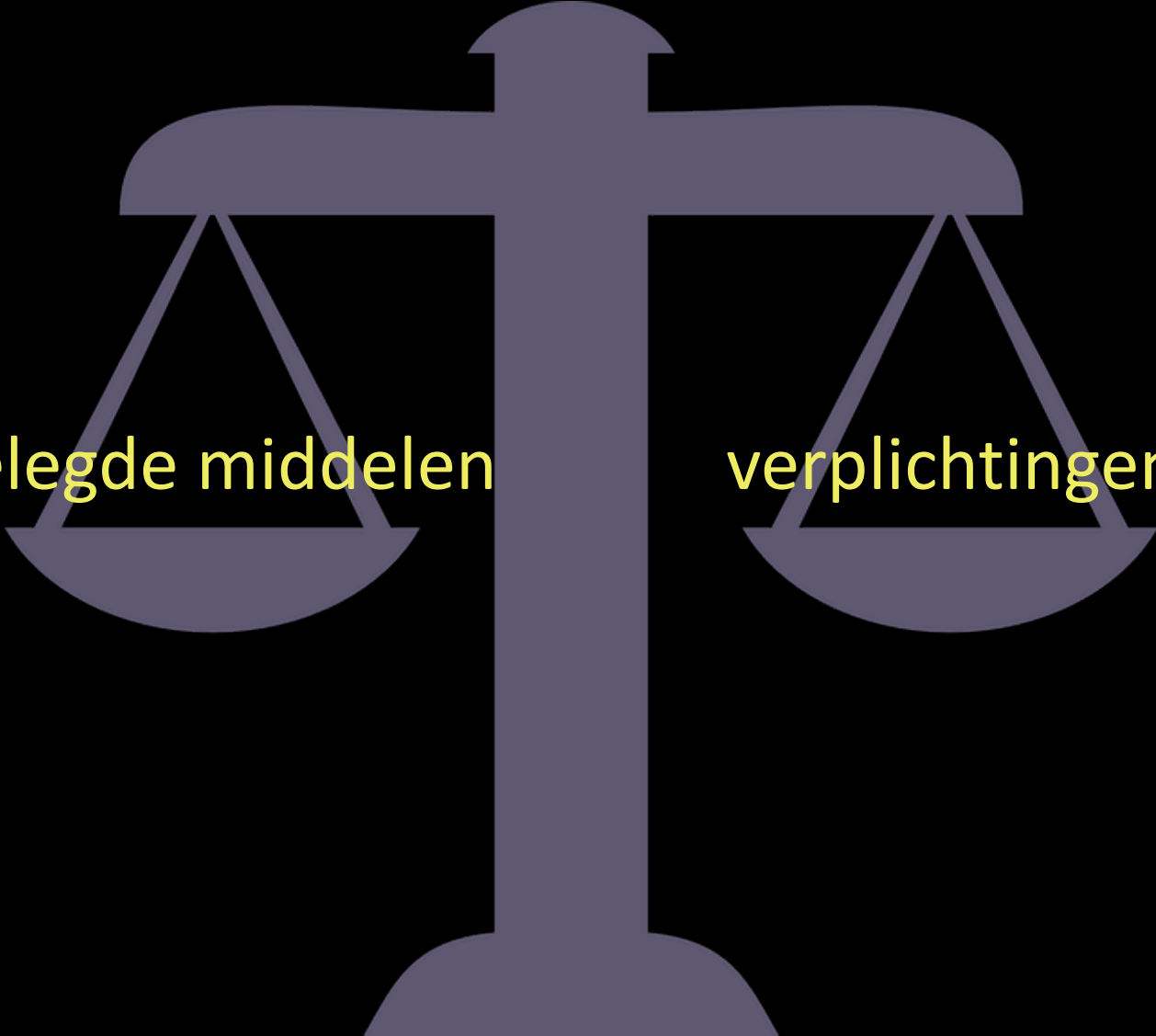
Is 2,8% verwacht rendement voldoende om uitkeringen te financieren?

Waarom gebeurt dat dan niet?

- Uw pensioen wordt door de Staat en De Nederlandsche Bank behandeld alsof het een optie is
- Dat betekent dat de uitkering gezien wordt als een belofte, terwijl het in werkelijkheid een intentie is, die afhankelijk is van voorwaarden
- Bij de prijsbepaling van een optie wordt uitgegaan van de risicovrije rente
- De Staat gaat ervan uit dat het geld eerst moet worden verdiend voordat het wordt uitbetaald
- De Staat vindt jongeren belangrijker dan gepensioneerden

De gezondheid van het pensioenfonds: bezittingen en verplichtingen in balans

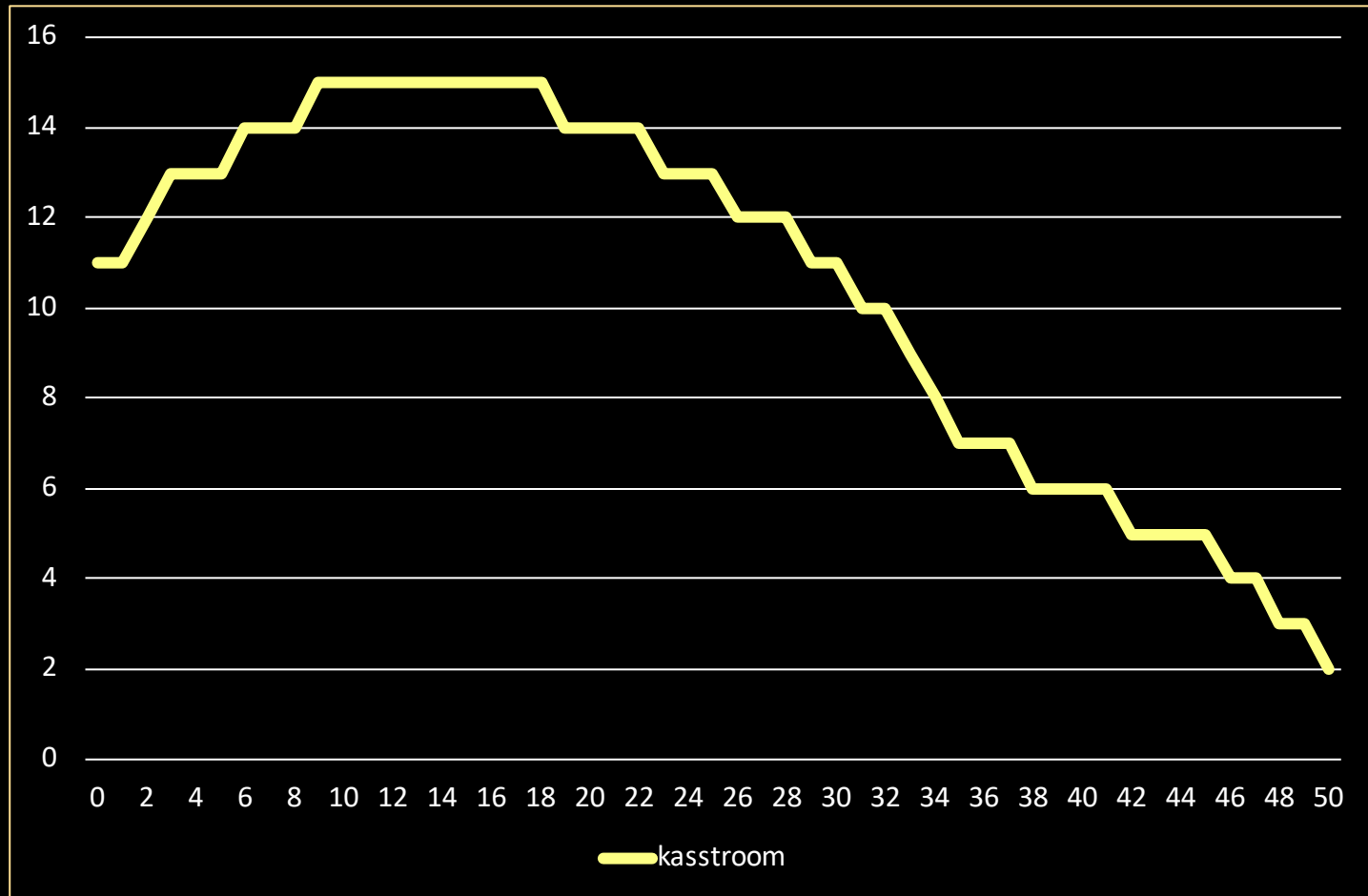
belegde middelen

verplichtingen

Links of debet: belegde middelen

ABP in miljarden Euro's	2018
Vastgoedbeleggingen	31
Aandelen	155
Vastrentende waarden	165
Derivaten en overige	28
Liquide middelen	2
Totaal	401

Rechts of credit: verwachte kasstromen verplichtingen 2019-2070

Totale waarde € 500 miljard, balanswaarde € 412 miljard

Contante waarde verplichtingen

$$CW = TW : (1 + r)^t$$

$$\frac{1.000}{(1 + 0,05)^{20}}$$

$$\frac{1.000}{2,6533}$$

377

Contante waarde verplichtingen

$$CW = TW : (1 + r)^t$$

$$\frac{1.000}{(1 + 0,02)^{20}}$$

$$\frac{1.000}{1,4859}$$

673

Contante waarde verplichtingen

$$CW = TW : (1 + r)^t$$

$$\frac{1.000}{(1 + 0,00)^{20}}$$

$$\frac{1.000}{1}$$

$$1.000$$

ABP 2018

Tekort:
€ 11 miljard

Dekkingsgraad:
97,3%

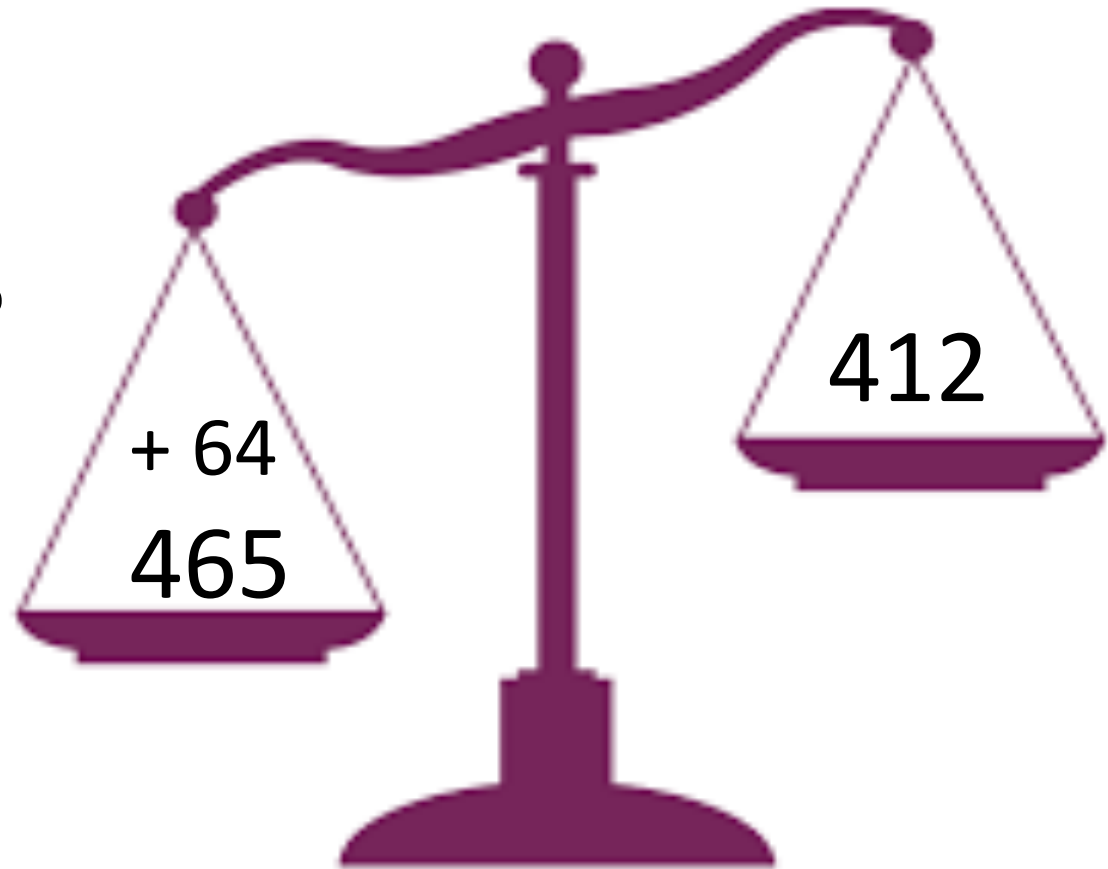
Rekenrente:
1,3%

ABP 2019

Overschot:
€ 53 miljard
Rendement 16%

Dekkingsgraad:
113%

Rekenrente:
1,3%

ABP 2019

Tekort:
€ 11 miljard

Dekkingsgraad:
97,8%

Rekenrente:
0,7%

ABP 2019

Bijstorten € 80 mld

Overschot:

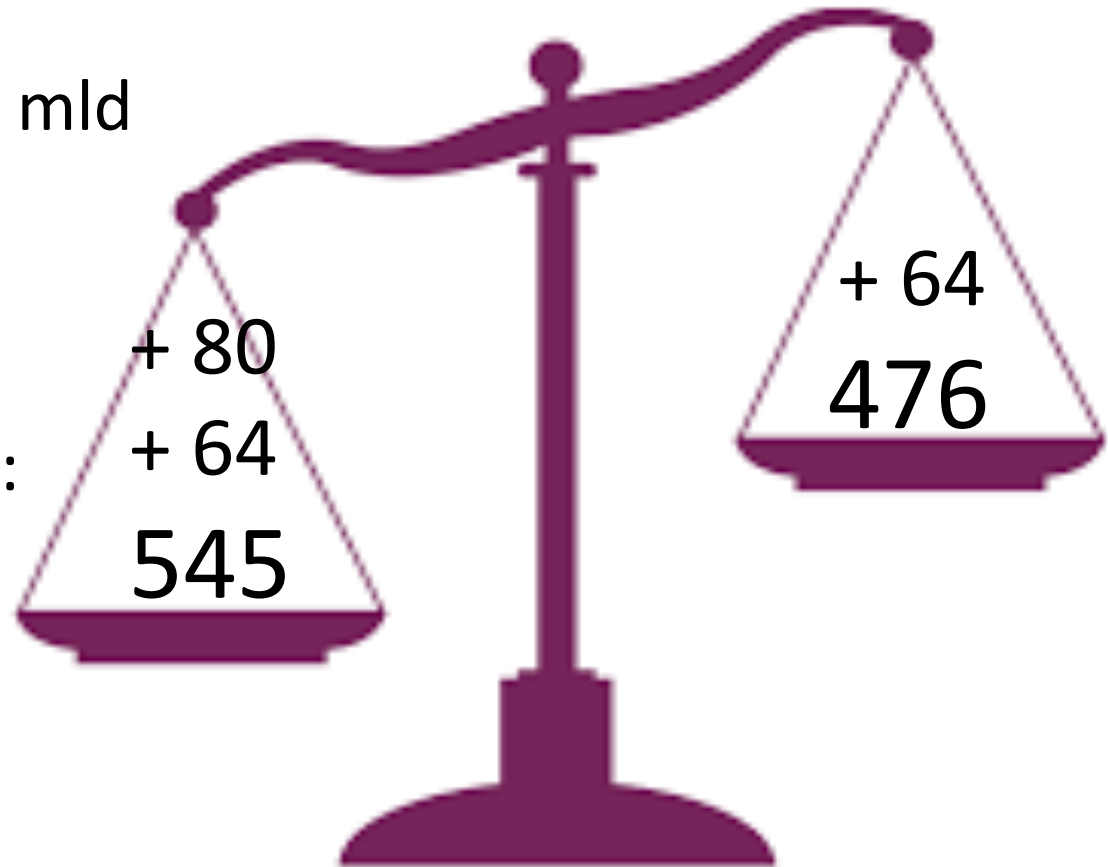
€ 69 mld

Dekkingsgraad:

114,5%

Rekenrente:

0,7%

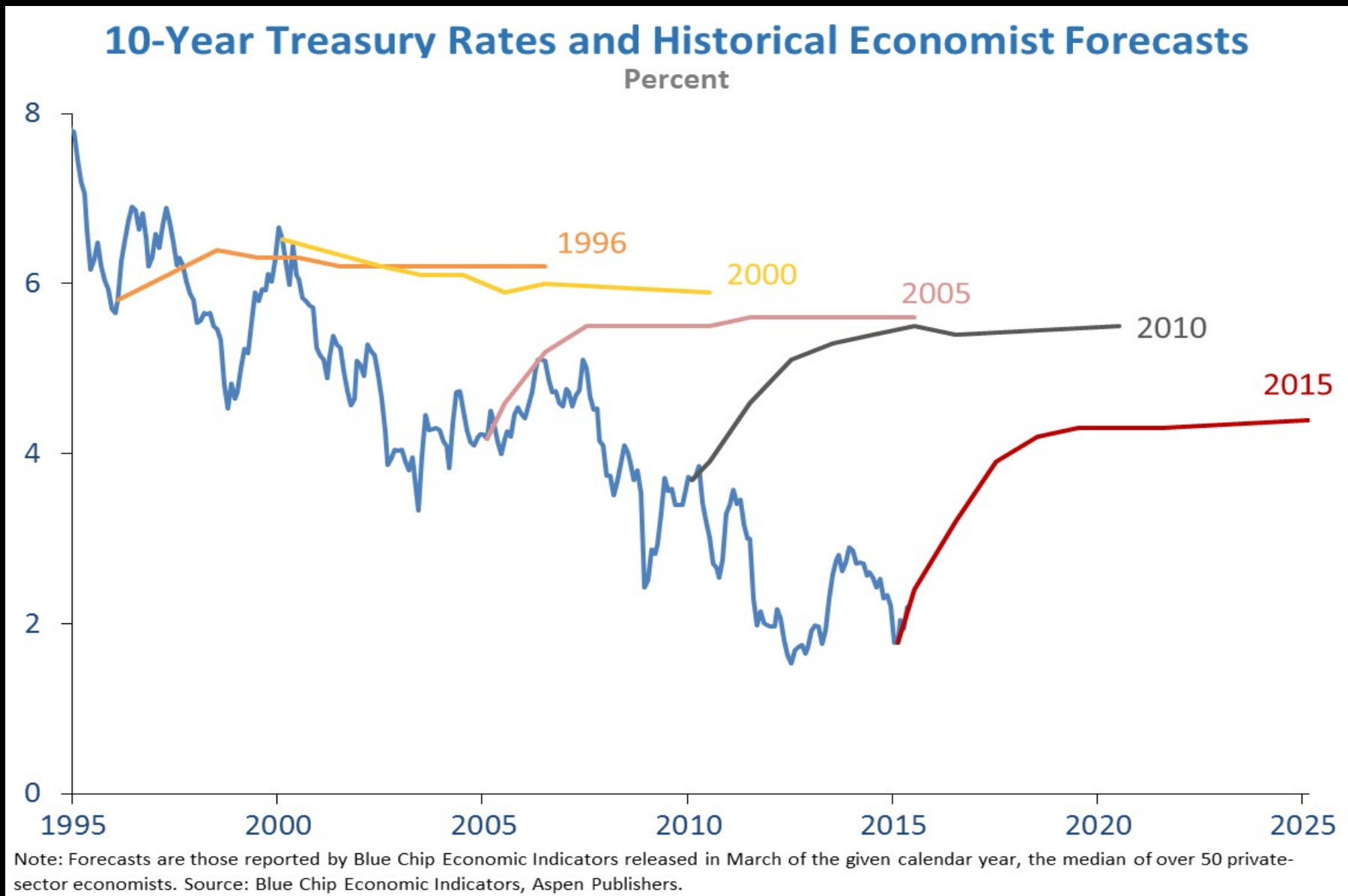

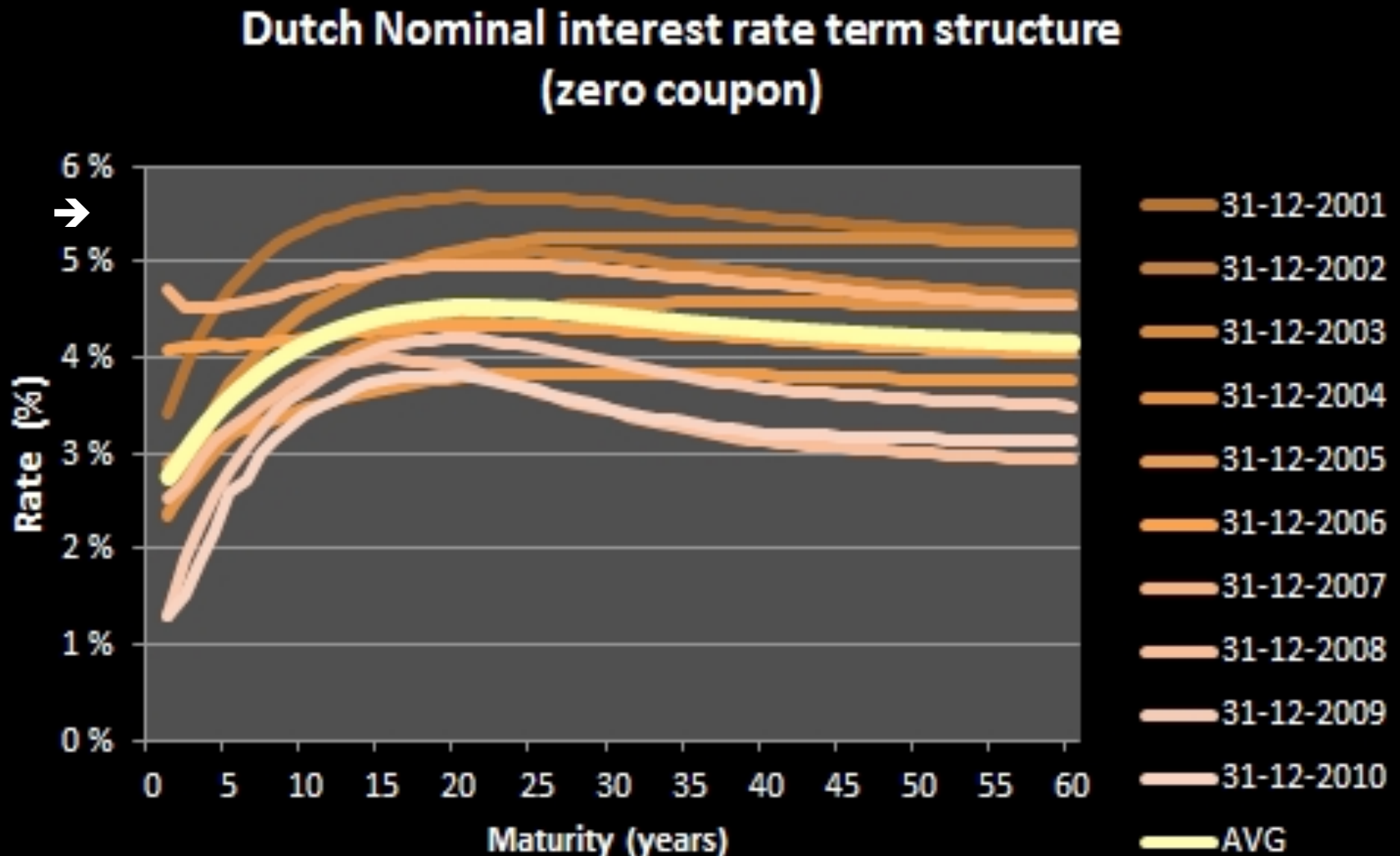
Rutte:

“De vermogens zijn verdubbeld, maar
de verplichtingen zijn verdrievoudigd!”

Rente daalt al sinds 1995

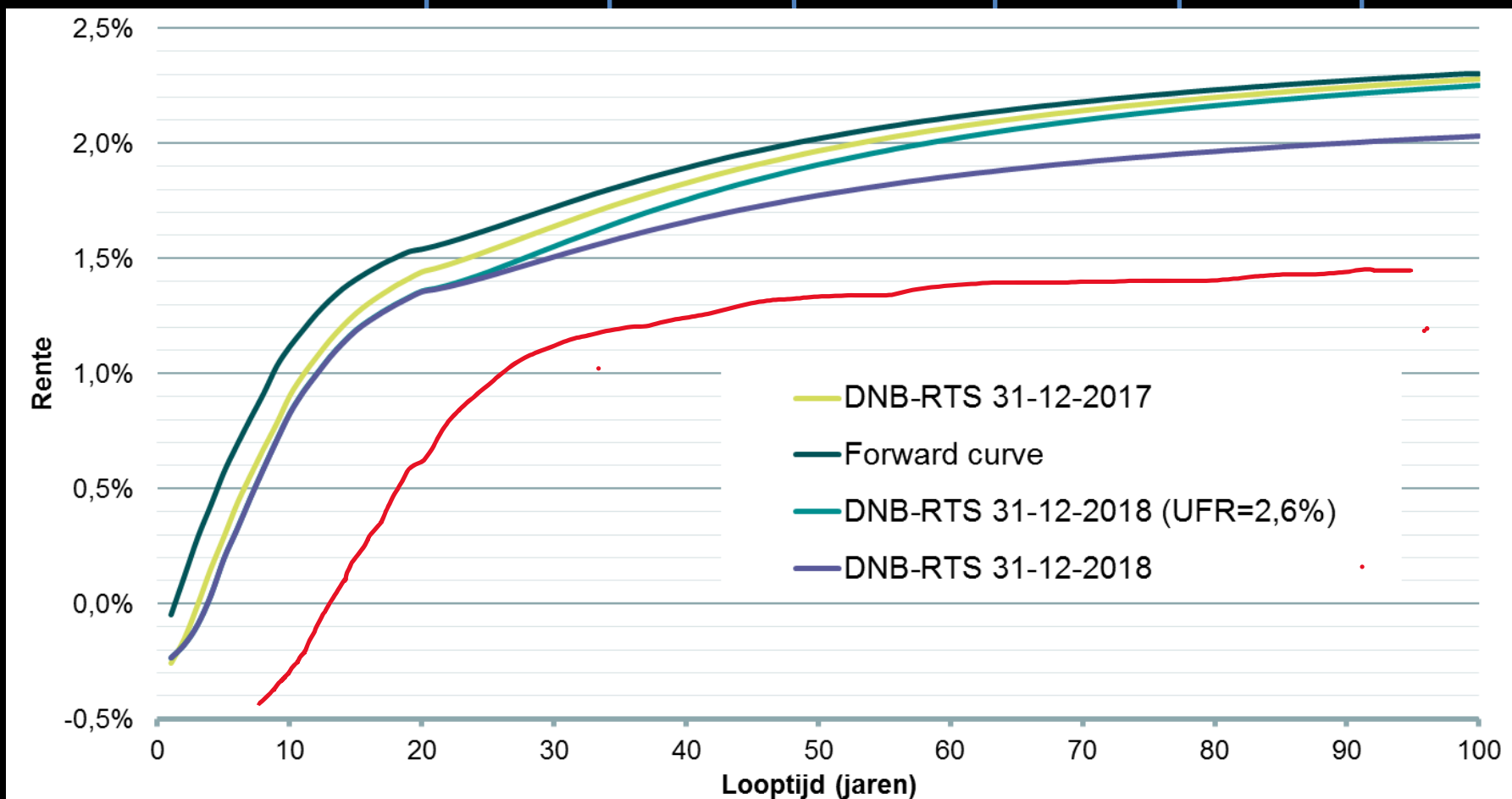
Aanvankelijk weinig aan de hand

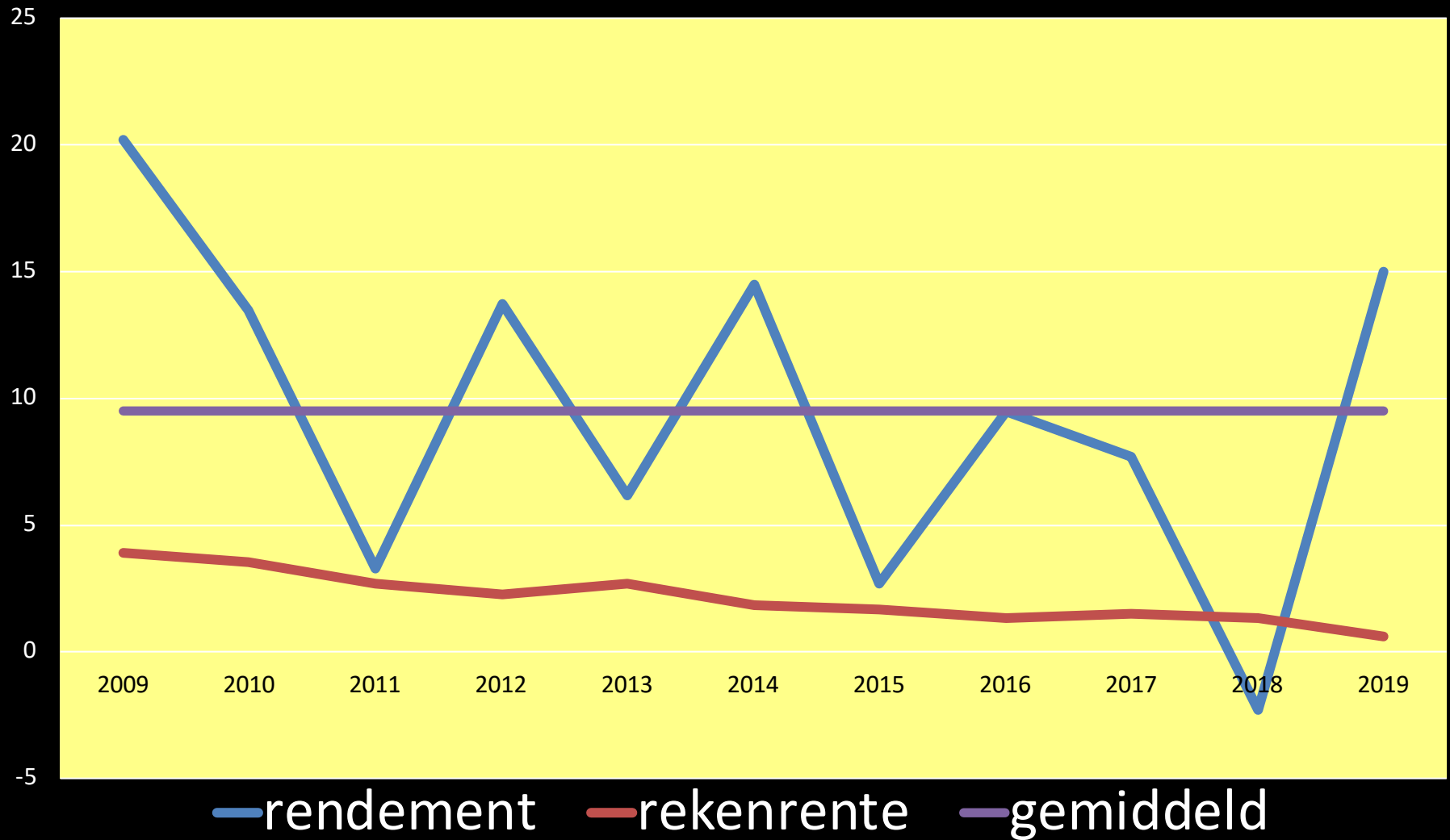
Super Mario

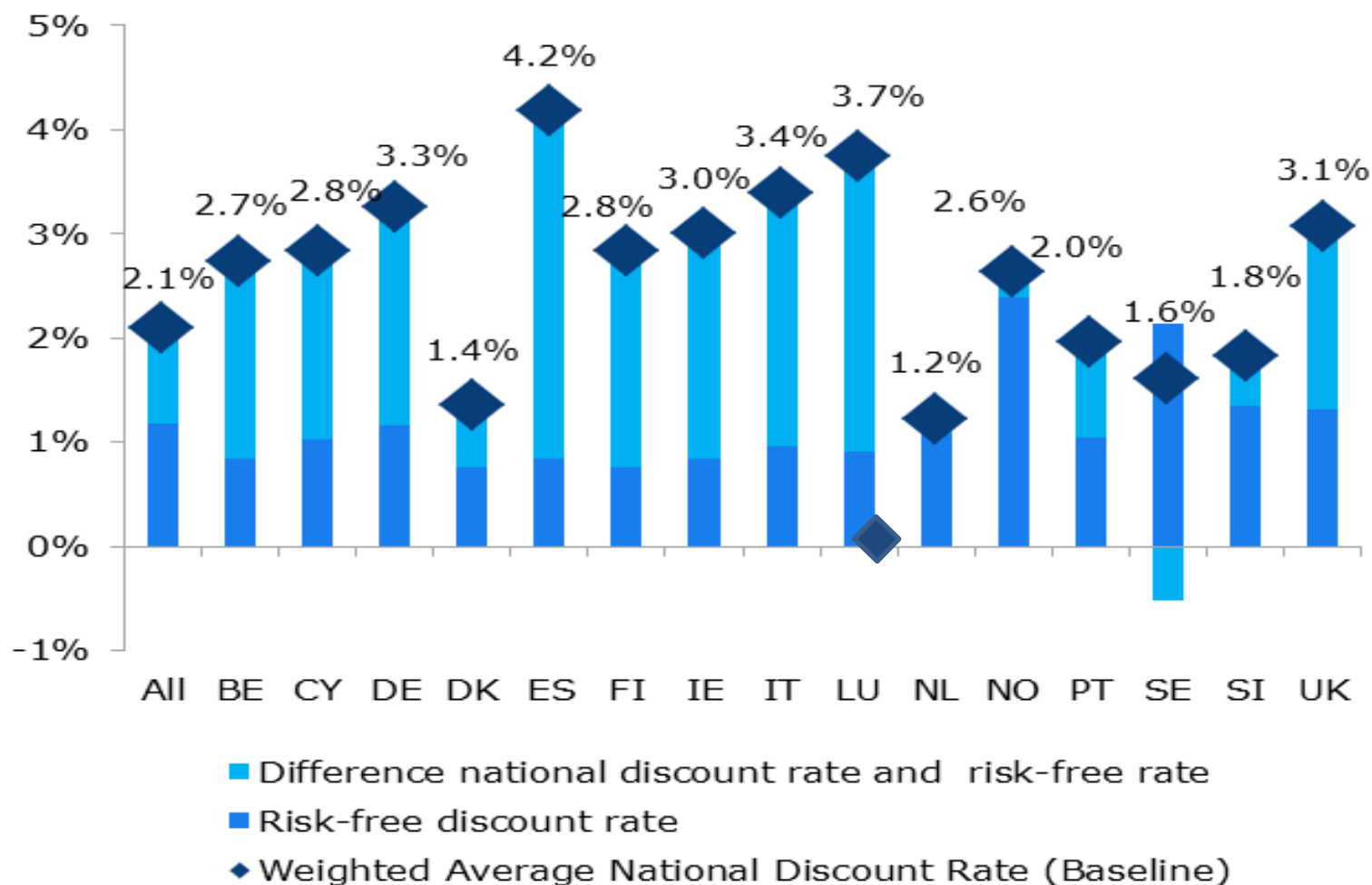
Rekenrente curve 2018 en 2019

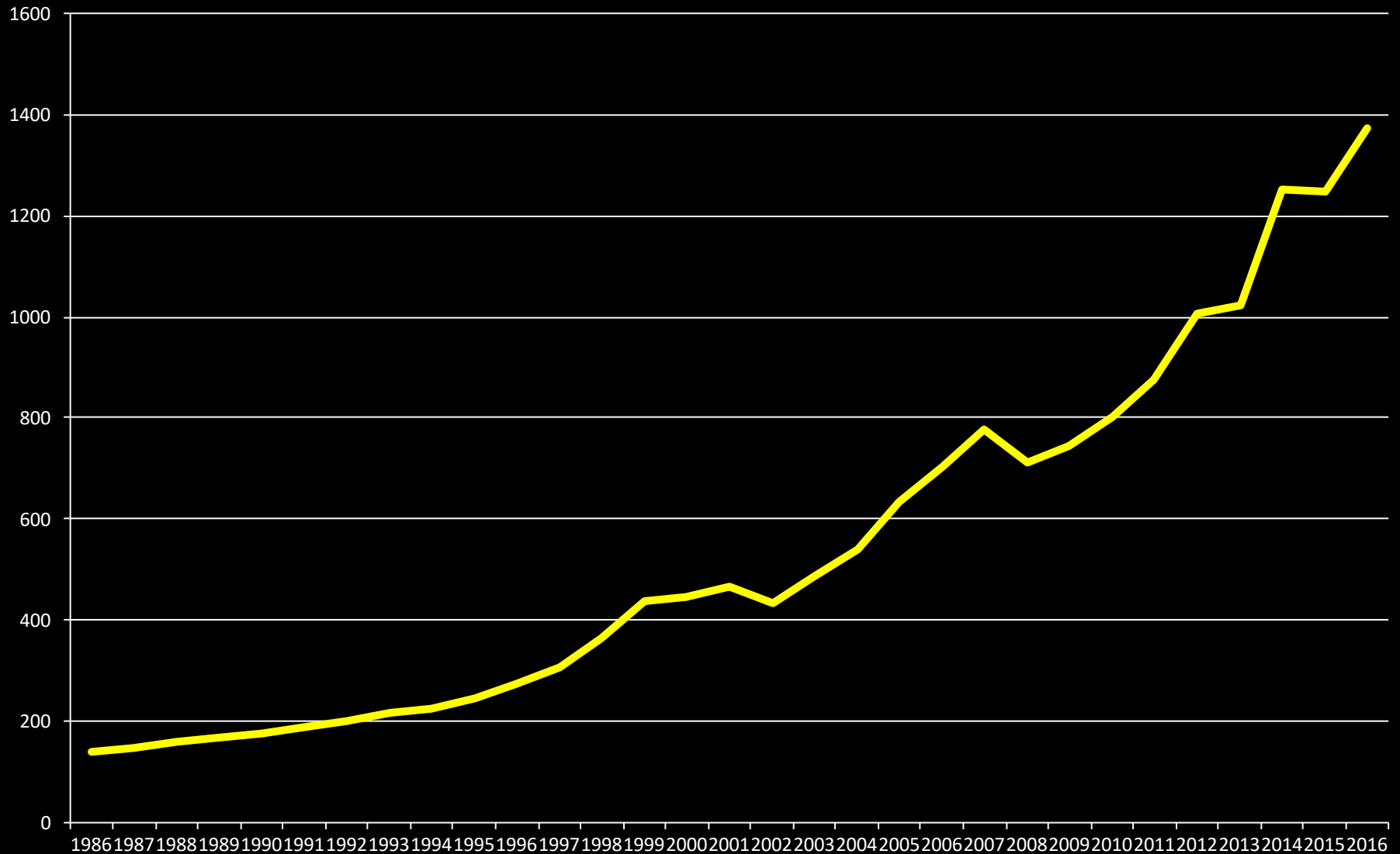
Rekenrente en rendement

De rekenrente in 2017

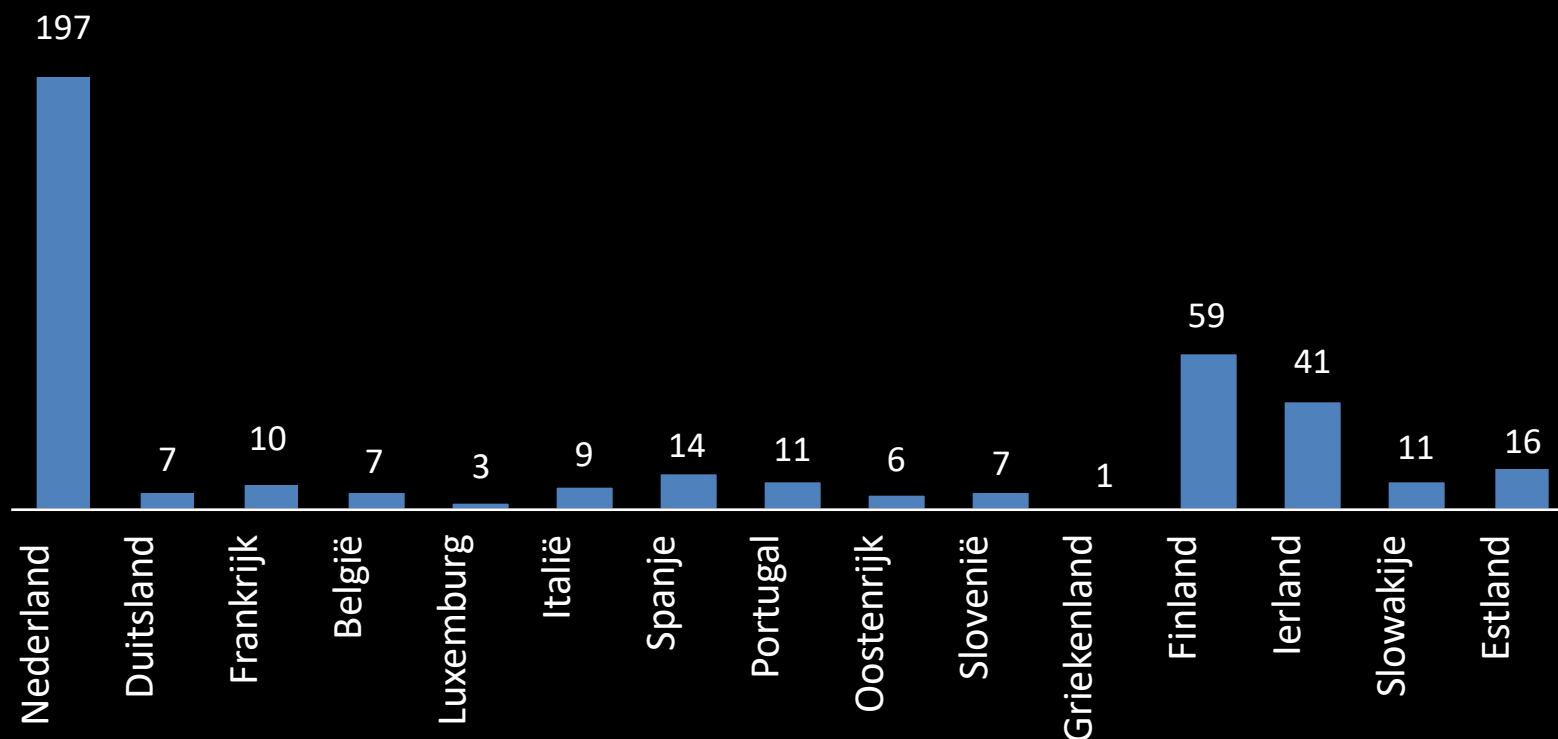

De lage rekenrente leidt tot enorme groei van pensioenvermogen

Gespaarde pensioenvermogens als % van het BBP in de eurozone ultimo 2016

NL: eind 2017 (excl. verzekeringsmaatschappijen)

Pensioenakkoord

- AOW: twee jaar bevroren pensioenleeftijd
- Geen buffers: tekorten en overschotten onmiddellijk verrekenen
- Doorsneepremie tegen degressieve opbouw: kosten € 60 miljard
- Premie niet meer dempen
- Life-cycle beleggen: opbrengsten voor gepensioneerden: nul
- 10% opnemen bij pensionering

Maar...

- Rekenrente onaantastbaar
- Gevolg: eerst kortingen, premies 30% omhoog of opbouw 30% omlaag
- Conclusie: de motor was kapot maar ze hebben de radio, het navigatiesysteem en de banden vervangen

Pensioengeldstromen Q1-Q3 2019

Waarde pensioenpot
€ 1.560 miljard

Pensioengeldstromen Q1-Q3 2019

Pensioenpremies
€ 25,5 miljard

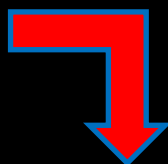

Waarde pensioenpot
€ 1.560 miljard

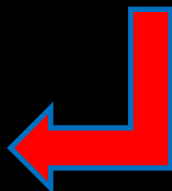
Pensioengeldstromen Q1-Q3 2019

Pensioenpremies
€ 25,5 miljard

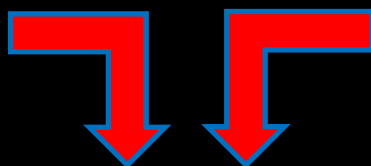
Waarde pensioenpot
€ 1.560 miljard

Pensioenuitkeringen
€ 24 miljard

Pensioengeldstromen Q1-Q3 2019

Pensioenpremies
€ 25,5 miljard

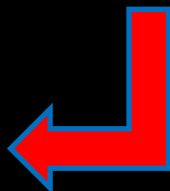

Opbrengsten
€ 103 miljard

Waarde pensioenpot
€ 1.560 miljard

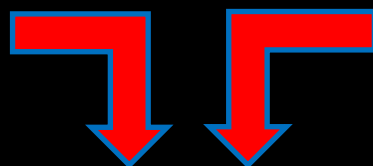

Pensioenuitkeringen
€ 24 miljard

Pensioengeldstromen Q1-Q3 2019

Pensioenpremies
€ 25,5 miljard

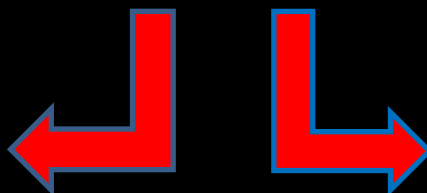

Opbrengsten
€ 103 miljard

Waarde pensioenpot
€ 1.560 miljard

Pensioenuitkeringen
€ 24 miljard

Kosten beheer:
€ 5,8 miljard

Conclusie

Bij een maximale uitgave rond 2035 van € 40 miljard per jaar volstaat een netto rendement van 4% per jaar bij een totaal aan belegde middelen van € 1.000 miljard.

Het langjarige gerealiseerde rendement bedraagt 6,8% en het huidige vermogen nadert de € 1.600 miljard.

Het stelsel is dus niet onhoudbaar, maar onverwoestbaar.

Wij sparen te veel voor ons pensioen.

Vragen?